

DE CVLT V

ANTIQVO, ET RECENTI

SANCTORVM MARTYRV M

Casti Episcopi Caluensis, & Casij

Episcopi Sinuessani,

ENARRATIO.

Ad Illustriss. & Reuer. Dominum

D. VINCENTIV M DE STYVA

Episcopum Caluensem.

REV. D. IOSEPHI CERBONE S.T.D.

Prothonotarij Apostolici, & eiusdem Illu-

strissimi, & Reuerendiss. Dom. Episcopi

Theologi, suæq; Caluens. Curia

Examinatoris Synodalis.

NEAP. Apud Franciscum Mollo 1683.

Superiorum Permissu.

ME ME NE
ILLVSTR. ET REV. DOM.

Blaboriosum, & per-
difficile meis hu-
meris à te imposi-
tum onus, Illustris-
sime Domine, gra-
uissimum etiam
pondus me velut Atlantem Cœ-
lum sustentantem defatigatū præ-
meret, nisi & veluti Atlanti defes-
so Alcidis ad instar, oneri se sup-
ponerent Beatissimi Præsules Ca-
stus, & Casius ipsi, quorum vitam,
& gloriosam pro Christi mortem
describendi, mandatis tuis obtem-
perans suscepi Prouinciam, ad ip-
sos inquam, cum me viderem de-
perditum, peculiari affectu confu-

A 2 gere

gere ab initio in animum induxi,
& sub eorum præsidio acta glorio-
sa eorumdem inuestigare cepi, nec
me decepit industria, nā ipsi quo-
rum vires ita fortissimæ semper
fuerunt, vt priscis illis temporibus
primeuæ Ecclesiæ, & Christianæ
Fidei, ad Heraclium veluti lapi-
dem (vt dicitur) probatæ, & exa-
minatæ igne, plumbo, lapidibus,
alijsq; martyrij varijs, & exquisitis
generibus, meritò tanquam Eccle-
siæ Catholicæ Duces, & Præfules
virtutibus; & exemplis fortissi-
mos, ac inexpugnabiles compro-
barunt; mihi astiterunt, & lumen
è tenebris, memoriam ab obliuio-
ne copiosè dederunt, ita nimirum,
vt ad lucem euocauerim eorum,
acta principaliora; Tempus, quo
vixerunt, locos quibus præfuerūt,
& Cultum antiquitus eis præsti-
tum ab Ecclesia, & à priscis illis
Cam-

Campaniæ fidelibus: Haud tibi
 latet, Illustrissime Domine, caligo,
 & ignorantia, qua sub initio in-
 gressus tui ad regimen Pastorale
 Ciuitatis, & Diœcesis Caluensis
 grassabatur, nedum Populus ve-
 rum, & Clerus, è cuius ore Reliqui
 de Grege scientiam requirere ha-
 bent, circa acta, venerationem, &
 cultum SS. Patronorum Casti, &
 Cassij, & vix quid nominis eis in-
 notescebat, de cetero enim cū mul-
 tos hiscè nominibus Casti, & Cas-
 sij Martyres insignitos in Roma-
 no legerent Martyrologio, ex cō-
 fusione, & varietate ipsorum ve-
 lut Athenienses Aram colebant *Aff. Apost.
c. 17. 2. 23.*
 ignoto Deo dicatam, Tu verò vix
 è Policastri sede, quā zelo Ecclesia-
 sticæ immunitatis, ac cæteris Præ-
 fulatus tui innumeris virtutibus
 decorasti, ad hanc Caluensem Ec-
 clesiam ab Innocentio XI Summo
 Pon-

Pōtifice, qui meritò zelus tui benè
perpendit, euocatus, in Pastoralis
regiminis exordio, totum erogasti
studium, vt identitatem Sancti
Casti principalis Patroni, & tute-
laris totius Caluensis Diœcesis in-
uestigares, & ea inuenta alter Pau-
Act. Apost. c. 17. v. 23. lus Aram, Templumque, quæ ve-
luti ignoto Diuo Patrono Cales
extabant dicata, ac insignem eius
Sacram Reliquiam à Caluensibus
veneratam, ostēdisti esse Diui Ca-
sti eiusdem Caluensis Ecclesię pri-
mi Pastoris, ipsumq; venerari spe-
ciali cultu, & ritu, sicut antiquitus
fiebat, synodalibus sanctionibus
decreuisti, mihiq; tuo etsi imme-
rito Theologo maiora, pluraque
Sanctorum Protectorum acta, &
monumenta colligenda deman-
dasti, eaque explorata, & in vnum
collecta, ne ampliùs auderet anti-
quitas eorum delere memoriam,
im-

impressioni danda iussisti. Scis enim, quod Typis secundum Clementem Alexandrinum medicamentum est obliuionis; Laboravi, Illustrissime Domine, in multas, variasq; Sanctorum historias, tum Campaniæ, tum totius Neapolitani Regni perlustrando, plerasq; huius Partenopeæ Ciuitatis, insignes Bibliothecas peruolui, sed semper Scriptorum, qui de nostris Sanctis scripserint, industriam desideravi, ac eorum inopiam deploravi; tandem meis humeris imparem Prouinciam tuo nutu susceptam Diuis ipsis adiuuantibus ad optatam, etsi non totalem voluntatem perduxi, cuius argumentum quin potius apparatus, desiderio tuo occurrere quam citius volens, veluti Arram totius historiæ, quæ vernacula lingua quamprimum, si Deus dederit, in lucem prodiet, pro.

propono, & Illustrissimę Domina-
tioni tuę humillimè dedico. Pla-
tonicum seruauī pręceptum, nimi-
rum breuitati studens, & nihil ve-
ri subterfugiens; ideòq; quaecum-
que sit hic historialis apparatus,
dum in lucem prodit non est du-
bium, quin tibi prudentissimi Cō-
siliij auctori, velut æternum grati
in te animi monumentum debeat-
ur, tuoq; nomini immortalī con-
secretur, Tibi nimirum, ne dum
loci, & Curę Pastoralis, sed virtu-
tum etiam meritissimo Diui Casti
in Caluensi Ecclesia successori,
Tibi, qui nobilitatem generis tui
præclaribus moribus illustras, & à
maioribus, nec iota vnum degene-
ras, Tuique Illustrissimi Prædica-
torum Ordinis claritatem, doctri-
na, eruditione, ac exemplis propa-
garis. Tibi, qui Episcopale zelum
gloriosis operibus, tum in Eccle-
sia.

fiastica immunitate conseruanda,
tùm in Animarum spirituali cu-
ra, quale esse in Præfulibus de-
beat, ostendis. Certus igitur de
tua singulari humanitate, & con-
spicua benignitate; de quibus, ma-
ximum habeo experimentum, ,
humilibus quantum possum pre-
cibus te rogo, vt enarrationem,
istam breui stylo, & non perpo-
lito, aut eleganti exornatam, sed
humilem, facilem, ac veritati con-
sonam, sub tuæ Illustrissimæ Do-
minationis nomine defendédam,
ac tuendam suscipias, ne dum pro
mei exigui laboris indemnitate,
verùm & pro Sanctorum Patro-
norum gloria, tuæque Ecclesiæ
splēdore, sic opto sic spero, sic tua
mihi pollicetur maxima humani-
tas. Intereà Te diù mihi, Gregiq;
Caluensi Deus seruet incolumem,
vt. maiora, & præclara multa,

B

quæ

quæ in tàm breui Præfulatus tui
spatio inchoasti, ad Dei gloriam,
& Animarum tibi commissarum
vtilitatem felicissimè absolvas.
Neap. die 18. mensis Martij 1683.

Dominationis tuæ Illustris.
& Reuerendis.

Humillimus, & addictiss. Seruus
IOSEPH CERBONE.

AD LECTOREM.

Habet, Amice Lector, in hoc opusculo de Cultu SS. Martyrum Casti, & Cassij Episcoporum, perbreuem enarrationem, facili, exilique stylo conscriptam, quam mihi elucubram, ut veluti argumentum quoddam, & Apparatus deserviret ad Historiam Vita, & Passionis eorundem SS. Martyrum, quam nupèr iussu Illustrissimi, & Reverendissimi Domini mei Episcopi Caluensis describendam suscepi, & Deo dante, quàm citiùs, prout varia, multaq; mea occupationes dabunt in lucem, prodiet. Libeat queso Pietati tuae deuotionem potiùs erga Sanctos, è lectione huiusce opella exhaurire, ac ut decet bonum, Piumq; Christianum cordi tuo eam imprimere, quàm Aristarci, & Momi subire officium; etenim palam in exordio enarrationis istius tibi protestor, quod insuffi-

B 2 cien.

cientia mea splendidi dicendi generis
usum non habet, ac proinde mirum non
est si opella hac huiusmodi ostentatione
careat; Caterum hoc unum vellem ut sci-
res, quod fuco verborum virtutes ipsa,
& Cultus Sanctorum, ut plurimum
oscurantur potius, quam in luce collocan-
tur; quinimmo videtur in eleganti stylo
magis Author ipse operis commendari,
quam virtus per eum descripta; ideoque
fas esse existimaui in rebus, hisce sacris
elucubrandis, pictores aliquos imitari,
qui colorum nitore contempto, naturam
solummodo emulari, & historia verita-
tem exprimere meditantur, in hoc itidem
mihi bene complacui; si tibi non arridet,
nihil perdidi, pro te enim, & ad te non
scripsi, sed ad Illustrissimum, & Reue-
rendissimum Dominum meum Episco-
pum Caluensem, qui, certo scio, quod pro
sua nimia benignitate, omnia bono, equo-
que animo suscipiet. Si forsan arridet,
da gloriam Deo; & scias me tantum non
per-

*peritima scera oblatrantium ora, qua nemini
quantumvis sapienti Scriptori parcere
consuerunt, quod remam exiguam bana
meam lucubrationem in lucem prodire:
etenim de huiusmodi detractionibus ni-
hil viro prudenti curandum semper cen-
sui, & illud Diui Augustini in mentem
habeo, qui Garrientium maledicta floc-
cipendens, sic dixit: Nec trepidus
ero ad proferendam sententiam
meam, in qua magis amabo inspic
à rectis, quam timebo morderi à
peruerfis: gratanter enim suscipit
oculum columbinum pulcherri-
ma, & modestissima Charitas, den-
tem autem caninum, vel euitat
cautissima humilitas, vel retundit
solidissima veritas; magisq; opta-
bo à quolibet repræhendi, quam
siuè aberrante, siuè adulanti lau-
dari: nullus enim repræhenfor-
formidandus est amatori verita-
tis. Emendabit ergò me Iustus in-
mi.*

*Lib. 2. de
Trinit.*

miserericordia, & arguet me ; oleum
autem peccatoris non impingua-
bit caput meum. *De reliquo, siue tibi
arrideat, siue non ; commenda te Sanctis
ipsis, ac pro me illos exora, & Vale.*

Supra-

*Supradictum Opusculum P. Ioseph Mendoxa
Congreg. Piorum Operariorum reuiv. eat.*

S. MENATTVS VIC. GEN.

Ioseph Imperialis Soc. Iesu Theol. Emin.

Potest imprimi.

D. Ioseph Mendoxa.

Imprimatur.

S. MENATTVS VIC. GEN.

Ioseph Imperialis Soc. Iesu Theol. Eminentiss.

Eccellentissimo Signore.

FRancesco Mollo Stampatore supplicando
risponde à V. E. come desidera stampare li
seguenti libri, intitolati, cioè:

*De cultu antiquo, & recenti Sanctorum Mar-
tyrum Casti Episcopi Caluensis, & Cassij Epi-
scopi Sinuessani enarratio, ad Illustriss. & Re-
uerendiss. Dom. Vincentium de Sylua Episcopũ
Caluensem. R. D. Iosephi Cerbone S. T. D. &c.*

*Vita, e passione delli Gloriosi Martiri S. Casto
Vescovo di Calvi, e S. Cassio Vescovo di Sinues-
sa, descritta dal Dott. D. Giosepe Cerbone, &c.*

Per tanto supplica V. E. degnarsi concederli la
Regia licenza, e l'hauerà à gratia, vt Deus.

*Mag. Doctor Blasius Altimare videat, &
in scriptis referat.*

CARRILLO R. CALA' R. SORIA R.

Pro-

Prouifum per S.E. Neap. die 10. Febr. 1683.
Mastellonus.

EXCELLENTISSIME PRINCEPS.

VT mandatis Tuis obtemperarem, maiori, qua
potui vigilantia, legi libellos duos, vnum:
De Cultu Antiquo, & Recenti Sanctorum Marty-
rum Casti Episcopi Caluensis, & Cassij Episcopi
Sinuessani; Alterum: Vita, & Passione delli Glo-
riosi Martiri S. Casto Vescouo di Calui, & S. Cassio
Vescouo di Sinuessa, ambos descriptos per Reuer.
Doctorem D. Ioseph Cerbone, plenos vtilibus, &
Christianis documentis, eruditos, & ab obscura
antiquitate feliciter euulsos, & nihil Regali Iuris-
dictioni aduersantes, vnde imprimi posse, & deberi
censeo si Excellentie Tue videbitur, cui Nesto-
reos annos, & summam felicitatem deprecor. Kal.
Martij M. DC. LXXXIII.
Excellentie Tue

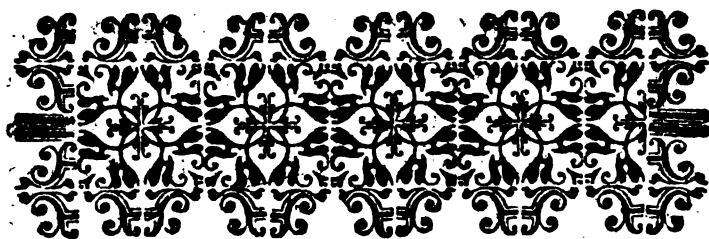
Humillimus Seruus
Blasius Altimar us.

Visa supradicta relatione Imprimatur, & in publi-
catione feruetur Regia Pragmatica.

CARRILLO R. CALA' R. SORIA R.

Prouifum per S.E. Neap. die 4. Martij 1683.
Mastellonus.

DE .

DE CVLTV ANTIQVO,
ET RECENTI SS. MARTYRVVM
CASTI EPISCOPI CALVENSIS,

ET

CASSII EPISCOPI SINVESSANI.

INTER Felicis Campanię
Diœceses non mediocri
cum nomine, suum extol-
lit Caput Caluensis Vrbs,
à Vetustis Cales nuncu-
pata, milliaria quinque à
celebri Vulturno disiuncta.
Que famosa quidem priscis illis temporibus se
præbuit, cum Romanorum insignis Colonia

C

exti-

2 *De Cultu Antiquo, & Recenti*

extitit, sed post Christi Domini aduentum nobilior illa reddita fuit tùm ob fidem, quàm à Sancto Petro Apostolorum Principe accepit, tùm à Sanctis Episcopis, ac Martyrio laureatis Casto, & Cassio, ibi vt Patroni, Protectoresq; venerati. Quorum Festum magna cum religione, ac præclaritate die vigesima secunda mensis Maij, à Fidelibus non solum de Diœcesi, verum etiam Finitimis celebratur.

Ex æuo in Cathedrali eiusdem Ciuitatis, Diui Casti brachium in argenteum vas rectè constructum, expolitumque seruatur, eademq; suæ festiuitatis die processionaliter à prædicta noua Cathedrali titulo nostræ Domine in Cælum Assumptæ decorata in veterem asportatur, quæ Sancti Casti nomine insignitur, & temporis iniuria iam affecta, in dirupta, & inclita Calles videtur. Qui procedendi modus nobilis, deuotusq; redditur ex Præsulis interuentu, non solum à Capitulo, cunctisque è Clero Diœcesano comitati, verum etiam à laicorum pijs sodalitatibus, pulcherrimoque Conterraneorum agmine, timpanis, tubisq; canentium, Missilesq; ignes gaudenti animo emittentium. Inter ceteros autem, qui ex Finitimis ad hunc celebran-

SS. M. M. Casti, et Cassij Episcoporum. 3

brandum Festum concurrunt, præcipui sunt ex Petramelariæ Oppido; hi enim ex peculiari officio, & vetusto vsu, seu vt aiunt priuilegio militum ad instar agmen ex conterraneis congregant, quibus Dux præest, cæteri; bellici Officiales cum militaribus insignijs adstunt, & ad venerandam, custodiendamq; Sancti Patroni Sacram Reliquiam ad Caluensem Ciuitatem hac die accedunt, & eam dum processionalitèr ab vna, ad alteram antiquam Cathedralē asportatur cum letitiæ signis comitantur; eamq; ob rem, *Sindicus*, *Electiq;* Viri Ciuitatis Cales, specialibus beneuolentiæ signis, Petramelariæ populum ea die afficiunt.

Primicerius autem ex Canonicis, peruento Episcopo, Capitulo, & toto Clero in dictum Diui Casti vetus Domum ijsdem assistentibus solemne dicit Sacrum, necnon Diœcesana Synodus conficitur, & à Clero, Illustrissimo, & Reuerendissimo Antistiti obedientia præstatur, prout ex æuo vsque adhuc viridis floret obseruantia.

Quarum solemnitatum æmula, proxima Soræ Ciuitas, in Diuorum Casti, & Cassij honorem eodem ferè modo, ac circumstantijs ob-

sequentem suum exprimebat antiquitus animus; In eius enim Arce, vt refert Michael Monachus in Sanctuario Capuano fol. 507. Ecclesia sita est, & in ea Altare cum imaginibus SS. Casti, & Cassij Mitra, & Baculo Pastoralis decoratis, & die vigesima secunda mensis Maij, cuiuslibet anni, illuc procedit Clerus, qui à Præfecto Arcis cum letitiæ signis acceptus, ibi solemnem Missam facit, & ob memoriam præseruatæ Soræ Ciuitatis ab obsidentium inimicorum insidijs, quibus Sancti visibiliter obstitērunt noctis tempore, supra propinquum montem apparentes, manibus faces habentes, & in quatuor montis lateribus ingens militum numerum distribuentes; qua visione inimici perterriti, recesserunt, & Sora Ciuitas ab eorum insidijs immunis Sanctorum protectione remāsit. Hinc Sorani die 1. Iulij, qua tantum beneficium à Sanctis obtinuerunt solemni itidem, ac publica supplicatione eādem Ecclesiā adiebant, ac SS. Castum, & Cassium vt veros Patriæ Tutelares singulari celebritate venerabantur.

In vtraque Diocesi Caluensis, scilicet, & Soranæ dies festus Sanctorum Casti, & Cassij
sub

SS. M. M. Casti, et Cassij Episcoporum. 5

sub ritu duplici vti Patronorum celebrabatur, hac tantum inter eas intercedente dissimilitudine, quod in tota Dioecesi Caluensi die 22. Maij, Festum Diui Casti Martyris, suiq; primi Præfulis, ac Patroni principalis tantummodo celebrabatur cum duplici primæ Classis Officio, & Octaua. Infra verò Octauam Officium Diui Cassij Sinuessanæ Ciuitatis Episcopi fiebat sub duplicis maioris ritu, ac vt Patronus minus Principalis habebatur, sicut in præsentiarum quoque habetur, & itidem eodem ritu de eis iussit Illustrissimus, & Reuerendissimus Episcopus hodiernus agi officium; adhærens præcæ Kalendarij Caluensis obseruantia, necnon Rubricis generalibus Romani Breuiarij, quæ sic se habent. [Si occurrat vt Patronus, vel Titulus Ecclesiæ descriptus sit eodem die in Kalendario cum alijs Sanctis, in ea Ecclesia sit tantum de Patrono, vel Titulari, absque commemoratione aliorum; quod si in dicto Kalendario descripti sunt sub Officio duplici, vel semiduplici transferuntur in primam diem simili officio non impeditam, & de eis fiat officium semiduplex; nisi tamen sint de maioribus festis, quia tunc de Translato quoque fiet officium duplex,

6. *De Cultu Antiquo, & Recenti*

plex, ac si propria die celebretur, &c.] quod itidem seruatur in Ecclesia Neapolitana respectu S. Ianuarij Principalis Patroni, & eius Sociorum; de ipso enim agitur propria die 19. Septēbris officium primæ classis; de Socijs verò quorum festum transfertur, agitur officium sub ritu duplicis minoris, vt habetur in Breuiario, in ipsorum propria die, cum non sint Patroni; ex eadem autē ratione cū S. Cassius sit Patronus minus Principalis Caluensis Ciuitatis, etsi trāsferatur infrā, vel post octauā S. Casti ei congruit officium sub ritu dupl. maioris. In Ciuitate verò Soræ Ambo, vt Patroni minus Principales habebantur, & de eis Officium cū Missa celebrabatur eadem die 22. Maij sub ritu duplici maiori, vt testatur Illustrissimus, & Reuerendissimus Dominus Thomas

hodiernus eiusdem Ciuitatis Episcopus, exaratum videri in libro maiori suæ Diœcesis, in vnā Epistola ad Illustrissimum, & Reuerendissimum Dominum meum D. Vincetium de Sylua hodiernum Caluensem Episcopum, cuius originale penès me est, in quo libro Soranæ Diœceses veneranda conspicitur antiquitas, & in eo nunquam Sanctus Castus, à San-

SS. MM. Casti, et Cassij Episcoporum. 7

Sancto Cassio dissociatus scriptus est, & si plures de eis fiat mentio.

Quod autem SS. Castus, & Cassius sint Patroni Ciuitatis, & Diœcesis Caluensis præter vetustam, & antiquam traditionem, habemus de dicto eorum Patrocinio monumenta plura in libris Sanctæ Visitationis eiusdem Diœcesis confectæ à B. M. Fabij Maranta Caluensis Episcopi de anno 1583: quæ mihi authenticè transcripsit Reuerendus D. Petrus Bouensius eiusdem Caluensis Curix Cancellarius, & Sacerdos Terræ Pignatarij, vir eruditione, & pietate conspicuus, ex cuius rescriptis non paucas de his, quas scribo traditiones excepi: Dicti verò libri ex antiquis Caluensis Diœcesis memorijs post disruptam Ciuitatem, & Archiuum Episcopale, & Capitulare dissipatum, tantummodò supersunt, à quibus lucē hodierna Ecclesiastica Economia, tùm Diœcesis prædictæ, tùm Episcopalis mensæ, non paucam recipit; de reliquis verò monumentis, quæ nonnulla apud Scriptores citata inuenio, nec quidem nomen extat apud Caluenses, & Vtinam ex eis superesset, vel vnum, quia in excitanda nostrorum Sanctorum memoria, tam nimio labore non afficeremur.

Lc-

8 De Cultu Antiquo, & Recenti

Legitur ergò in 1. ex libris prædictis f. 3. at. vbi de Visitatione agitur Cathedralis: *Altare maius reperitur consecratum, & non indigere Altare portatile, &c. Habere Conam ante dictum Altare, quæ licet sit cum figura Beatissimæ Virginis Mariæ in medio, & cum Imaginibus ab una parte Sancti Ioannis Baptiste, & ab altera parte Sancti Casti, Patroni dicti Episcopatus, & totius eius Diæcesis, tamen titulus prædicti Episcopatus est Assumptionis Gloriosissimæ, & Beatissimæ Virginis Mariæ, &c.*

In eodem libro fol. 4. vbi agitur de visitatione cuiusdam Cappellæ existentis à parte dextera in ingressu ad dictum Episcopatum scriptum videtur his præcis verbis: *Dictam Cappellam habuisse paramenta particularia pro Missis in ea celebrandis. sed de consensu quondam Reuerendissimi Domini Ioannis Antonij Galli tunc de anno Episcopi Caluensis fuisse vendita, & pretium ex eis peruentum fuisse impensum pro complemento impensæ factæ in confectiōe Brachij argentei existentis in dicto Episcopatu, ubi est inclusum Brachium Sancti Casti Patroni dicti Episcopatus, &c.*

Item fol. 5. dicti libri legitur nimirum: *In*
Arcis

SS. MM. Casti, et Cassij Episcoporum. 9

Arcis dictæ Sacristiæ fuit repertum conservari Reliquiam Brachij gloriosæ Martyris Sancti Casti Episcopi, & Patroni dictæ Cathedralis, & totius Diœcesis, cuius festivitatem dixerunt celebrari vigesima secunda mensis Maij cuiuslibet anni, cum magna pompa veneratione, & concursu populorum vicinorum, &c. Et post pauca habetur, quod Episcopus visitator præcipit his verbis nimirum: Fieri quoque mandamus intus dictam Sacristiam Altare ligneum benè accomodatum, & Reliquiarium etiam ligneum foris pictum cum imaginibus ab una parte Sancti Casti, & ab altera S. Cassij Patronorum dictæ Cathedralis Ecclesiæ, & Diœcesis, &c.

Hæc, & alia monumenta habentur in libro prædicto, & in alijs confectis à sequentibus Episcopis Caluensibus, & in sexcentis propè publicis scripturis authenticis rogatis à legitimis Notarijs in dicta Diœcesi, in quibus, Sancti Castus, & Cassius, vt Patroni Caluenses memorantur, quæ consulto amisimus, vt brevitati studeremus: Ista ergò pauca, quæ adduximus ad intentum pro nunc sufficiant?

Insuper non leue argumentum de Patroci-

D

nio

10 *De Cultu Antiquo, & Recenti*

nio nostri Sancti Casti erga Caluenses , & de eorumdem erga Diuum Patronum deuotione præferebat conspicuum Templum , quod vetustate propè collapsum nomine Sancti Casti insignitum, in dirupta Cales videtur; vbi antiqua erat Episcoporum Caluensium sedes , quæ adhuc antiquitate venusta conspicitur eiusdem Diui Casti Episcopi , & Martyris imagine , & titulo decorata ; veluti etiam in eiusdem ianua principali itidem Sancti Præfulis, & Patroni vetusta figura Pôtificalibus induta veneratur.

Quæ omnia , Patrocinium Sanctorum Casti, & Cassij , erga Ciuitatem , & Diocesim Caluensem antiquum, & vetustum fuisse, clare indicant , ita nimirum vt de hac re dubitare nefas sit.

Ex Constanti autem firma , & antiquissima traditione ad nos peruenit , quod Diuus Cassius priscæ Cales extitit primus Præfuli . Sinuessæ verò Diuus Cassius. Ambo post innumera tormentorum genera fortiter propter Christum perpeffa , tùm in Aquabibensi Ciuitate , tùm Sinuessæ , vbi vitam consumarunt, Martyrij gloriosam laureolam consequuti fuere; Nec dubitare quis queat, nostros Sanctos
Epi-

SS. M. M. Casti, et Cassij Episcoporum. 11

Episcopos fuisse, nam præter allata monumenta, ne dum scripturarum, sed etiam eorum vetustissimarum imaginum more Pontificale indutarum, testatur clarissimè Iulius Cæsar Capacius *in Neapolitana historia lib. 2. cap. 18. fol. 605. ubi de Caieta loquitur*. Ipsos Episcopos fuisse, & adducit Venerabilis Gregorij Terracinentis Episcopi testimonium, qui antiquissimus scriptor fuit, vt habet Petrus Diaconus Monachus, & Bibliothecarius Sacri Cassinensis Archisterij *in lib. de viris Illustribus, Cassinensibus cap. 32. fol. mibi 79.* qui post aliqua, sic habet de dicto Gregorio: *Scriptis Passionem Sanctorum Casti, & Cassij, & post alia subiunxit, Cantus Sanctorum Casti, & Cassij, & Hymnus eorum*. Ex dicto igitur Gregorio rescribit Capacius hæc verba de nostris Sâctis: *Hi si quidem ad Episcopatus honorem euecti, incedentes per Ciuitatem, hominem demonibus obsessum orationibus liberarunt, (qui mox baptizatus in Christum, cum plurimis credidit) Ad Imperatoris Præsidentem, qui in Aquabibentis Ciuitate cōmorabatur delati sunt, ibi in ignem missi. At Præses cæcus factus est, ductusque ad Apollinis statuam, lumen frustra deprecabatur,*

batur, quod illicò Sanctorum intercessione accepit, qui tamen ut parem gratiam referret, fustibus eos afflixit. Sinuessam deinde missi: lapides, plumbum, & varia tormenta sustulere. Apollinis templum corruens in quod ipsi introducti fuerant, Praesidem, multosq; necavit, Sanctis tantum superstitibus, qui tandem ab Idolatris gladio occisi sunt, & à Christianis sepulti Kalendis Iulij. Idemq; patet ex lectionibus, quæ in officio eorum in Capuana Ecclesia antiquitus recitabantur, ut refert Michael Monachus in suo Sanctuario Capuano fol. 505. his verbis, quæ in tertia lectione continentur. Postquam Beatissimi Martyres Castus, & Cassius ad honorem Episcopatus sunt nobiliter sublimati, totis viribus in Dei operæ perseverantes, sicut luminaria in Cælo, ita fulgebant in munda, ut etiam dæmonibus imperarent, & omnes egritudines curarent, & salutem animabus, Corporibusque præberent, &c.

In quodam verò Kalendario Caluensi ad instar Martyrologij, quod Breuiario antiquissimo Longobardis literis exarato, præponitur, & in Archiuio Canonorum Caluensium seruatur, sic legitur.

Dit

SS. MM. Casti, et Cassij Episcoporum. 13

Die 22. Maij, Festiuitas gloriosa Sanctorum Martyrum Casti Episcopi Ciuitatis nostræ Caluensis, & Cassij Episcopi Sinuessani, qui sub Nerone Imperatore, ac Messalino Campaniæ Prefecto passi sunt. Primum in Aquabibensi Ciuitate in ignem coniecti, deinde Sinuessæ extra portum lapidati, postmodum Plumbum, & varia tormenta substulere, & demum gladio percussi vitam Domine consecrarunt.

Huius exemplar quoque accepimus ex Bibliotheca Eminentiissimi, Reu. Dom. Card. Paulitij Alterij.

In eodem Codice titulo de rubricis, legitur nimirum literis rubeis scriptum Gothico similiter charactere.

Die 22. Maij celebratur festiuitas Sancti Casti Episcopi nostri sub ritu maiori, cum duodecim lectionibus.

Die 23. fit officium Sancti Cassij Episcopi Sinuessani, & socij in martyrio cum nostro Sancto Episcopo Casto sub ritu minori.

In eodem Codice titulo lectionarium, habentur hæc verba:

In Festo Sancti Casti Martyris Episcopi Caluensis Patroni nostri dicuntur lectiones duodecim. Prima Lectio: Hodierna die sollemnitate, &c. Secunda: Non enim tantum, &c. Tertia: Postquam Beatissimi Martyres Castus,

14 De Cultu Antiquo, & Recenti

stus, & Cassius ad honorem Episcopatus sunt nobiliter sublimati, &c. Quarta: Videntes autem, &c. Quinta: Tunc Imperator, &c. Sexta: Cum autem, &c. Septima: Ad hæc verba, &c. Octava: Præses verò, &c. Nona: Venientes autem, &c. Decima: Et postquam, &c. Undecima: Cum hæc dixissent, &c. Duodecima: Dū autem introissent, &c. ut in Breuiario nostræ Ecclesiæ Caluensis.

Insuper ad vsque nostra tempora Sanctus Castus indubitanter habetur primus Episcopus Caluensis, & firmiter à Diocesanis creditur, & vt talis in vno Edictorum Synodaliū de anno 1586. scribitur, & nuncupatur ab Illustrissimo, & Reuerendissimo Domino Fabio Maranta Caluensi Antistite viro fama noto, tūm ob eius celebratam doctrinam, & eruditionem sacrarum historiarum, tūm ob morigeratam vitam, & animarum salutis zelum, qui semper cum laude à Caluensibus memoratur. In libro enim Sanctæ Visitationis suæ Ciuitatis, & Diocesis existenti in Archiuio Caluensis Curix in fol. 146. hæc verba leguntur, ex vernacula in latinam linguam per me conuersa. *Nos Fabius Maranta Dei gratia, Sanctæq;*

SS. MM. Casti, et Cassij Episcoporum. 15

Etque Sedis Apostolicæ, Caluensis Episcopus, &c. (Cum teneantur tam ex iurium dispositione, quam ex tempore immemorabili Archipræsbyteri, &c. Curati, Rectores, Cappellani, aliæq; Ecclesiasticæ personæ Diacesis coram nobis se presentari, ac processionaliter die vigesima secunda Maij Diui Casti eiusdem Ciuitatis Episcopi, ac Protectoris Reliquiam comitari, &c. Qua de re, &c.

In Ara tandem principaliori Cathedralis Caluensis in Icona maiori, nostræ Dominæ in Coelum Assumptæ, Imago est, à dextris cuius, illa Diui Ioannis Baptistæ, & à sinistris nostri Sancti Casti Episcopi Pontificalibus græco more induti, & sub illa sequens Disticon legitur :

*Nate Patris summi, deiectos erige Cales,
Virgo faue, Baptiste faue, tuq; optime Caste.
Capuæ 22. Maij 1416.*

Quæ omnia accepimus ex authenticis monumentis supramemorati Sacerdotis Reuer. D. Petri Bouensis Notarij Apostolici, & Curiae Episcopalis Caluensis Cancellarij, cuius industriæ me iterum scribo non parum debere, ex eius enim tum priuatis, tum publicis erudi-

ditionibus, elucubrationes meæ in hoc opusculo haud paucæ congestæ sunt.

Quæ si benè perpendatur nō dubitabit quilibet eruditus asserere cum Caluensibus S. Castum fuisse eorum primum Episcopum, & Pastorem à Diuo Petro Apostolorum Principe eis datum, dum ex Antiochia per Campaniam transiens, Romam petijt; in quo itinere vt habetur ex monumentis plurium Scriptorum, cæteris quoque Campaniæ Ciuitatibus illo tēpore famosis, Pastores, & Episcopos posuit, nimirum Neapoli S. Asprenum, Capuæ S. Priscum, vnum ex 72. discipulis Domini. Puteolis S. Patrobam, &c. Cū ergò Cales Ciuitas tūc temporis erat Populo numerosa, itā nimirum vt viginti duo millia familias contineret, ac vt Romanorum Colonia famosa, non mihi facile persuaderem, quod Princeps Apostolorum eā non visitauerit, & Fidei rudimentis minimè erudierit, ac de Pastore non curauerit providere; Tantò magis, quod alijs Ciuitatibus minus famosis euangelizauit, & Fidei Christianæ lumen dedit, nec Cales Ciuitas, multum ab Appia Via, qua iter Apostolus tendebat, distans erat.

Quod

SS. MM. Casti, et Cassij Episcoporum. 17

Quod si dicat quis. Etsi SS. Castus, & Cassius, pro certo haberi possit, quod Episcopi fuissent, dum hoc ab Historiographis scribitur; non tamen dicere liquet, quod S. Castus præfuit Caluensi Ecclesiæ, & S. Cassius Sinuesanæ: etenim licet esse potuerit; quod de facto fuerit, penitus non legitur, nec prudenter arbitraretur rem tam memorabilem, è Calamo tot Campaniæ Scriptorum lapsam esse.

Sed pace sua, quisquis est, hæc vocitans, dicat mihi quæso, valet ne hoc argumentum? De cura pastorali S. Casti, in Caluensi Ecclesia, desideratur Scriptorum testimonium, ergò S. Castus Cales Episcopus non fuit, si hæc consequentia fas non est deducere ex tali antecedenti, nec licebit prorsus asserere, quod S. Castus Caluensis Episcopus non extitit; Verum si in dubium id reuocare voluerit, adducam præter citata testimonia manuscripta authentica omni fide digna, traditiones antiquas, & vulgatas, & ab Episcopis Caluensibus per plura sæcula approbatas, & continenti iam serie tot Illustrum Virorum, qui Caluensem Ecclesiam rexerunt diuulgatas publicis edictis, & synodalibus constitutionibus. Quique si de Episcopali

E

pali cura S. Casti in eorum Caluensi Ecclesia dubitassent, certò talem errorem in hac re minimè admisissent, & in mōumentis Ecclesiasticis publicis, non permisissent scribi per eorum Notarios, & Cancellarios, immò ab ore Populorum omni conatu eliminare studuissent. Cum ergò tam costans, & firma traditio ad nos per tot sæcula trāsmissa, viridis floreat, nec in dubium reuocare vllo tempore, quis vnquam ausus est; dicendum erit, quod absque temeritatis nota, non audebit Neotericus illam perturbare. Sufficiat igitur ad firmandum cor sincerum, ne hesitate ampliùs de cætero valeat circa curam Pastoralem S. Casti in Caluensi Ecclesia, vel hoc vnum inter alia, quę adduximus authentica testimonia, nimirum illud exemplatum ex præallato Codice Gothicis literis exarato, qui Caluense inscribitur Kalendarium.

Nec mirum si Scriptorum industria, & testimonium typis impressum de hac re non exset; nam Cales vt Historiarum eruditi sciunt, pluries passa est destructiones, & exitium; ita vt non semel sed bis, & ter à fundamentis euerfa legatur, apud Campanię Historicos; quomobrem

brem nedum viris illustrioribus Patritijs, & eruditis orbata fuit, verum etiam publicis monumentis, tum marmore, tum paginis exaratis. Vnde cum ex antiqua sua nobilitate, ac prosperitate propter præmissas euerfiones iam declinauerit; humiliter ne dum temporibus nostris, verum quoque post pauca sæcula Christianæ Fidei, actum est de ea. Ità nimirum ut deficientibus Ciuibus naturalibus, qui Patriæ priscam gloriam ad posteros rescriberet Exteri Scriptores dedignati fuerint de ea, vel exiguum sermonem habere, cum in cæteras Campaniæ actuali gloria, & fama notas Ciuitates describendas calamum superbè implicauerint.

Insuper velim quis dicat, monumenta, quæ requirit, vel exarata antiquo calamo exposcit, vel typis impressa, vel marmore commendata. Si calamo scripta, ecce authenticè ei superius dedi ex officio, & Kalendario Caluensi antiquissimis Gothicis literis exarata, & continuata traditione, publicisque tum Ecclesiasticis, tum alijs publicis scripturis idem assertibus confirmata. Quæ quidem antiquissimo caractere de hac monumèta, per plura, & absq; numero coram prætulissem; nisi populus tem-

pore præteritarum reuolutionum plebis Neap. Regni de anno 1647. malè affectus Illustrissimo, & Reuerendissimo Domino b.m. Ianuario Philamarino tunc Caluensi Episcopo, qui partes Regis nostri Hispani semper inuicti peculiari affectu prosequabatur, iniusta rabie impulsus populari impetu eius Episcopale palatium obsidens, inuasit, & inter cætera bona, quæ occupauit; igne non comburisset Arceas duas diuersorum librorum antiquorum, & variarum scripturarum vetustissimi characteris continentium, priscas Caluensis Ecclesiæ memorias, quas ex reliquijs nouissimè dispersionis, & euerisionis Caluensis Urbis antiquitatis Amici collegerant. Si verò typis impressa desiderat, in mentem iterum ei reduco, quod vltimum Cales exitium præcessit tempus, quo typis inuenta fuit, nam ingeniosa, perutilis, ac toto Orbi necessaria ars impressoria, vt refert Polidorus Virgilius *in libro de rerum inuentoribus* in anno 1451. per Ioānem Guthimerum Germanum in Herlem Ciuitate Olandiæ primum in lucem prodijt; deindè anno 1458. in Italiam introducta fuit per duos fratres similiter germanos, quorum vnus Romæ, alter Ve-

ne-

netijs incolatum posuit, & vt scribit Ioannes Antonius Summonte *Histor. Neapolitan. tom. 3. fol. 589.* Primi libri Romæ impressi fuerunt Tractatus de Ciuitate Dei, Diui Augustini, & Diuine Institutiones Lactantis Firmiani. Hinc cum Caluenses tunc temporis varijs fortunæ procellis quassati extarent, & successiuè vsque ad nostra tempora minimè Caput extollere è Cœlo eis datum est; proprijs infortunijs op-
pleti, potius præsentis necessitates præ oculis habuerunt, quam priscam eorum gloriam, & famam! Posteris rescribere, & typis commendare cogitarunt; exteri verò cum ad eos pertinere res Caluenses non putauerint, vel propriæ Patriæ, vel aliarum Ciuitatum actuali splendore fulgentium lubenter scripserunt vt aliorum nota, & præsentis gloria sui labores magis relucere. Si autem monumenta marmoribus commendata exposcit, hæc in durupta, & quassata Cales ei remitto perquirenda; sub lapidum enim aceruo, quem nunc non sine lachrymis se præfert quondâ inclyta Caluensis vrbs per plura de his monumentis inueniet. Restat igitur omninò dicendum, quod absque temeritatis nota dici nequit, quod S. Castus non fuerit Cales Episcopus.

Hinc

Hinc ponendus est in Catalogo Episcoporum Caluensium primo loco Sanctus Castus, ut primus Cales Ciuitatis Episcopus; sicut etiā putò fore restituendos Caluensi Ecclesiæ multos alios Præsules, quos Ferdinandus Vghellius in sua erudita Italia Sacra posuit in Catalogo Episcoporum Calinulæ; ex similitudine forsan ductus, quam habet Calensis Vrbs, quæ est nostra Cales, cum Calinensi Ciuitate, quæ est Calinula, seu ut vulgo dicitur Carinula; quem inuoluntarium lapsum, apertè ostendam in vita nostrorum Sanctorum, quæ fauente Domino in lucem, quàm citiùs dabitur. Insuper etiam elumbem, & deficientem existimo seriem Episcoporum Caluensium ab Vghello adductam, etenim in Archiuio Curiae Episcopalis Cales multos alios inuenimus Episcopos, quorum memoriam Vghellius non excitauit in suo Catalogo, & quidem manifestè apparet ex publicis monumentis ipsos fuisse Caluenses Episcopos.

Vt autem nostri Sancti Casti notitia, & idètitas clara, & absque vlla hesitatione ad Lectores perueniat, opere prætium duxi esse declarandum. Quot Sancti Martyres hoc nomine;

Ca-

Castus, insigniti in Ecclesia Dei venerantur, ne deinceps quis anceps esse possit de illius identitate. Sciendum igitur est, multos fuisse Sanctos Casti nomine nuncupatos, & de eis quatuor meminit Romanum Martyrologium, duo verò Philippus Ferrarius in Catalogo Sanctorum, quorum nomina in Romano Martyrologio non extant. Et quidem longè diuersus est noster Sanctus Castus Caluensis ab eo, quem Romanum Martyrologium commemorat, sub die 22. Maij, in Africa cum Sancto Emilio passum; de quibus agunt etiam Vsuardus Ado, & alij in die prædicta, Beda verò pridie huius dici: & de his scribit quoque Sanctus Ciprianus in libro de lapsis, dicens, quod *Per ignem Passionis Martyrium consumarunt, & quod in prima congressione deuictos, deinde Dominus victores in secundo prælio reddidit, ut fortiores ignibus fierent, qui ignibus anteceffissent.* Ab altero itidem diuersus est noster Caluensis Castus, similiter Episcopo, quem sub die prima Iulij, Sinuessæ cum Sancto Secundino martyrio coronatum, scribit Baronius in Romano Martyrologio. Diuersus quoque est noster Sanctus Præsul Castus, à tertio, quem in loco incerto

24 *De Cultu Antiquo, & Recenti*

certo, ibidem regimus sub die 4. Septembris pro Christo proprio sanguine purpuratum cum Sanctis Magno, & Maximo; & de eis agit Vsuardus, Baronius, & alij; A quarto similiter differt, qui Capuæ cum Sanctis Marcello, Emilio, & Saturnino sub die sexta Octobris pro Fide Catholica gloriosè occubuit; de quibus præter Romanum Martyrologium scribunt etiam Beda, Vsuardus, Ado, Petrus item in *Catalogo libro 11.* & alij: licet Cardinalis Baronius in annotationibus ad Romanum Martyrologium in prædicta die 6. Octobris lit. B. putet Sanctos Castum, & Emiliun, de quibus ac die agitur esse eosdem, quorum natalis dies commemoratur sub vigesima secunda Maij; vndè sic habet: *Quod autem ad Castum, & Emiliun spectat; cum hæc nomina noscantur esse Africanorum Martyrum, quorum natalis dies agitur vigesima secunda Maij; in eam facile inducimur opinionem ut existimemus hos esse eosdem cum illis; sed Capuæ etiam celebrari eorum celebritatem; quod Africani Episcopi tēpore persecutionis, V vandalicæ, ex Africa pulsi, ad Campana littora appellentes, quas secum tulissent Reliquias SS. Martyrum, ibidem collocassent.*

castent. Sed quicquid sit de identitate istorum Martyrum, certum est differre nostrum Sanctum Patronum ab his duobus, quos Romanum Martyrologium commemorat hisce diebus vigesima secunda Maij, & sexta Octobris; nam in Capuana Ecclesia die vigesima secunda Maij agebatur officium de SS. Casto, & Cassio Episcopis, & Martyribus; nec quidem commemoratio fiebat de SS. Casto, & Emilio Africanis, qui Martyres tantum describuntur, non autem Episcopi, & insuper die sexta Octobris rursus natalis dies agebatur de alijs quatuor Capuanis Martyribus; quippe qui diuersi à nostris Sanctis erant: nam si iidem erant, cur duobus vicibus in anno agere officium de eorum die natalitio? Videndus ergo est circa hæc, Michael Monachus in Capuano Sanctuario, & præcipuè obseruanda sunt plura antiquissima Kalendaria, quæ ipse adducit, & erant in usu in præcipuis Capuanis Ecclesijs, immò in tota Campania, etenim Capua prius illis temporibus, suaque Ecclesia norma, erat cæterarum Campaniæ Ecclesiarum, utpotè antiquissima Metropolis, à cuius ritu, & rubricis cæteræ suffraganeæ Ecclesiæ totius Provinciae

F uincia

uinciae exemplum accipiebant : Archiepiscopi enim amplio- rem facultatem , quam nunc habebant, & Bullas quoque promotionis, & electionis ad Episcopatum suffraganeum electis, & promotis expediebant, & nedum ritum, & rubricas in officio obseruandas sanciebant, sed etiam terminos iurisdictionis eis apponebant, vt patet in multis Bullis, & Constitutionibus adductis à dicto Michaeli Monaco in suo Sanctuario. Demum distinctus est, Sanctus Caluensis Episcopus à quinto, cuius memoria, vt refert Philippus Ferrarius in Catalogo Sãctorum Italiae, recolitur Beneuenti sub die septima Aprilis. Diuersus inquam est noster Sanctus Patronus à prae memoratis quinque Martyribus, nam iste vt indubitanter prætulimus in Aquabibensi primum, deinde in Sinuessana Ciuitate, quæ nunc Castrum Montis Dragonis dicitur Martyrium cõsumauit cum Sancto Cassio Episcopo Sinuessano, vt apertè legitur in eorum officio, lectione tertia in fine his verbis: *Nam etsi vniuersi Sancti vbique sunt, & in omnibus possunt, specialiter tamen Castus, et Cassius pro nobis interueniunt, qui in nostris partibus supplicia pro Christi nomine pertulisse*
pro-

SS. M. M. Casti, et Cassij Episcoporum. 27

probatur. Illi verò in præcitatis locis passi sunt, & prorsus in eorum actis de Aquabibensi Ciuitate Scriptores silent, vbi nostri Sancti spectacula facti sunt Deo, & hominibus. Noster Sanctus Protector fuit Episcopali dignitate decoratus, & Cales vetustissimæ Ciuitatis Præsul; illorum verò præter Castum, cum Secundino passum, quem Secundinum Sueffani Aranci suum Episcopum vocitant, nec alterum præfertur fuisse alicuius Ecclesiæ Præsulem.

Nec dicere liquet nostrum Sanctum Patrum fuisse confusum, vnum, idemque esse cum Sancto Casto, qui Sinuessæ itidem passus fuit cum Sancto Secundino; etenim iste gloriôsè pro Christo occubuit Kalendis Iulij; noster verò Castus sub die vigesima secunda Maij martyrium cõsumauit, ille passus est sub Diocletiani, & Maximiani imperio circa annũ 302. Castus verò Caluensis sub Nerone Imperatore, sanguinem suum pro fide fudit, & per consequens multis annis Castum, & Secundinum præcessit. Ille socium in Martyrio habuit Secundinũ; nostro autem Casto consociatus fuit Cassius. Patet ergò ex discrepantia loci, ex differentia temporis, ex diuersitate socij, & ex varia eorũ-

dem Festorum celebritate , quod alter est , diuersusq; Sanctus Castus Caluensis Episcopus , ab eo qui cum Sancto Secundino Sinuessæ passus est. Neque dicant Sueffani Arunci, quorum Ciuitas nunc existit conspicua, quidem sub priſco nomine Sueſſæ Aruncæ, seu Pometiæ , & sub dominio Magni Ducis de nobili familia Cordubæ ; Noſtrum Sanctum Castum siue diuersum , siue idem cum Casto Secundini socio fuisse suum Conciuem, & Sanctum Secundinũ, vel alterum ipsorum suum Episcopum, ex sola similitudine nominis ducti , quam habet Sinuessæ, cum Sueffana Ciuitate, ideòque nostros Sanctos Protectores passos in eorum Vrbe , & ex ea quoque ratione, quod Sueſſæ parua videatur Ecclesia Sancto Casto dicata, & memoria Sancti Secundini in eorum Ecclesijs vigeat. Non inquam hoc rationabiliter dicunt , ex his leuissimis coniecturis, nam eruditionem Antiquarum rerum hac de re indicant non habere ingenij illis Sueffani, semper eleuati, & eruditissimi, qui hoc autumant ; nam alia est Ciuitas Sueffana ab Vrbe Sinuessana . Aquæbibensis enim, & Sinuessanę Ciuitates, de quibus fit mætio in passione nostrorum Sanctorum in Cæpania

pania antiquissimis temporibus famosę erant,
 quarum Reliquię nunc extant nimirum, ex Si-
 nuefsę Castrum Môtis Dragonis; ex Aquabi-
 benfi verò oppidum, Acquaiua, nuncupatum
 propè Fornellum, & Venafrum, vt videre est
 penès Philippum Ferrarium *Lexicon Geogra-
 phic. fol. 48. & lit. A. & lit. S.* & de Aquabiben-
 fi Ciuitate, ità etiam sentit Michael Monachus
 in præcitato *Capuano Sanctuario fol. 307. in
 annotationibus lit. B.* Quod autem in eorum
 Ciuitate reperiatur Ecclesia Sancti Casti no-
 mine nuncupata, & Sancti Secundini memo-
 ria vigeat, hoc nimis leue argumentum est ad
 probandum, quod supponunt, cum alijs Ciui-
 tatibus, & locis Campaniæ, Ecclesiæ eisdem
 Sanctis videantur dicatæ, & deuotio erga San-
 ctū Castum siuè vnum, siuè alterum, & Sanctos
 Secundinum, & Cassium vigeat, neque per hoc
 ab eorum Populis venerantur, vt sui Conciues,
 vel Præfules. Non nego tamen, quod alius Sā-
 ctus Secundini nomine appellatus, potuisset
 esse Suefsę Episcopus, & ex parte credo, & fa-
 net etiam Cardinalis Baronius in Romano
 Martyrologio sub die prima Septembris, vbi
 meminit Sanctum Priscum Episcopum, qui
 vnus

vnus fuit ex illis Sacerdotibus, qui in persecutione Vandalorum, ob Fidem Catholicam variè afflicti, & vetustæ nauis impositi, ex Africa ad Campaniæ littora peruenerunt, & Christianam disciplinam in ijs locis dispersi, diuersisque Ecclesijs Præfecti mirificè propagarunt. Fuerunt autem socij huius S. Episcopi Prisci, qui Præsules extiterunt variarum Ecclesiarum Campaniæ, nimirum, Castrensis, Tammarius, Rosius, Heraclius, Secundinus, Adiutor, Marcus, Augustus, Elpidius, Canion, & Vindonius; potuit ergo iste Sanctus Secundinus inter hosce Diuos Præsules Campaniæ, à Baronio numeratus, esse Episcopus Suefsæ, quæ Ciuitas est in Campania posita, non autem Secundinus illæ, qui cum Sancto Casto Sinuesæ passus est Kalend. Iulij.

Sed tot, tantisque congruentijs ex parte relictis, veniamus ad propria; Vita ipsa, & gesta gloriosa, atque pretiosa mors nostrorum Sanctorum Præfulum, eos diuersos facit à ceteris Sanctis eisdem nominibus nūcupatis, & luce meridiana clarior, legentibus patebit ratio, cur ipsi diuersi sint, atque alij, ab alijs quorum vita, gesta, & mors non itidem se habent, immò si legatur

gatur eorum historia, videbitur quantum, & qualiter differat ab historia Passionis Casti, & Cassij Caluensium Protectorum; remitto igitur Lectores ad Scriptores vitæ cæterorum, de nostris autem Sanctis hic breuiter subscribo Compendium eorum gestorum, quæ ad verbû deprompsi ex lectionibus officij, quæ recitabatur in Capuana Ecclesia in die festiuo eorum natalitio vigesima secunda mensis Maij, & relata à Michaele Monaco *lib. citat. fol. 504.* quæ sic se habent.

Hodierna die solemnitatem Beatorum Martyrum, fratres charissimi, Casti, & Cassij celebrantes, debemus potius imitari, quos colimus. Hi sunt namque viri triumphatores, qui terrena cordis desideria respuentes, ad æterna præmia peruenire meruere gaudentes. Sufficiant ergo nobis ad profectum nostræ salutis, exempla Sanctorum Casti, & Cassij, qui propter adipiscendum Cæleste Regnum omnibus se Domini mandatis sponte subdiderunt, & ita cunctis se legibus deuinxerunt Redemptoris, ut propter Almificam vitam, quam antea vixerant ad martyrij gloriam peruenire meruerint. Non enim tantum in illo tempore perfecerunt Præceptum

ptum Dominicum, quo pertulerunt Confessionis supplicium, sed optimum illis visum est secundum Christi Euangelium viuere, ut Christi Passionibus potirentur. Valde quippe est congruum, ut initia bona fuissent, quorum finis est optimus consequutus. Castus namque à Castitate nomen accepit, verè etiam Castus, quia castitatem dilexit, & pudicitiam amauit. Cassius verò qui odoriferum continet nomen, benè coniunctus est Castitati, Cassia enim nomen est odoriferum; & sicut Cassiæ radix profigua est medicaminibus corporum, ex qua Cassius est vocatus; Ità odoriferum nomen cum Castitate coniunctum, proficiunt languoribus animarum. Postquam igitur Beatissimi Martyres Castus, & Cassius ad honorem Episcopatus sunt nobiliter sublimati totis viribus in Dei opere perseverantes sicut luminaria in Cælo, ita fulgebant in Mundo, ut etiam dæmonibus imperarent, & salutem animabus, corporibusque præberent. Videntes autem Pontifices Templorum, vel Idolorum, quod multi Populi crederent per eos in Dominum, fecerunt suggestionem Imperatori (Neroni scilicet) de Sanctis viris Casto, & Cassio continentem hæc verba: Pijssimo Imperatori

ratori Pontifices Idolorum salutem. Si citius
 verba, vel vestra potestas non subuenit Ciuita-
 tibus Campaniae omnes Dei nostri ad nihilum
 redacti sunt à doctrina impostorum Casti, &
 Cassij, qui sub nomine Religionis Deos nostros
 derident, & nescimus quàm Sectam volunt in-
 troducere de nomine Iesu, quem Iudaei crucifi-
 xerunt. Tunc Imperator hac audiens, exurgens
 de Tribunali subsellio, misit quendam crudelissi-
 mum Praesidem Campaniae Ciuitatibus (qui
 scilicet Messalinus nuncupabatur) hic veniens
 in Aquaiuiensem Ciuitatem, (ubi scilicet San-
 cti Praesules ut ad Dei gloriam, & suorum Po-
 pulorum salutem se ab eorum insidijs preserua-
 rent, clam aufugerant, & se abdiderant). cepit
 querere Beatissimos Dei famulos Castum, &
 Cassium. Cum autem presentati sunt Sanctis-
 simi Castus, & Cassius ante conspectum cru-
 delissimi Praesidis intues eos toruo aspectu Prae-
 ses dixit ad eos. Cuius vos iactatis esse potesta-
 tis, ut contra Deos nostros tam perfide peragi-
 stis. Per virtutem Deorum nisi consenseritis, et
 pijsimis Deis nostris debita exhibeatis obsequia
 diuersis penis, & cruciatibus vos vitam finire
 faciam. Ad haec verba respondentes dixerunt

G

(San-

34 De Cultu Antiquo, & Recenti

(Sancti nimirum Episcopi) Tormenta tua in nomine Domini nostri Iesu Christi non timeamus, sed valde ea despiciamus, Deos autem tuos nec colimus, nec adoramus.

Hæc quæ sequuntur habentur in lectionario Ecclesiæ Caluensis supracitato, quibus videtur sequi narratio passionis Sanctorum.

Sacerdotes hæc audientes, instabant eos occidi, at Preses eis resistit, & præcepit Sanctos Presules in ignem mitti, à quo mirabiliter præservati, veluti inter amena prata delitiari mirabantur. Vnde Massalinus dentibus fremens, & tabescens cæcus factus est, ductusq; ad Apollinis Templum per eius Sacerdotes à Dijs frustra lumen deprecabatur, quod mox Sanctis Episcopis orantibus recepit, ob præstigia autem, & magica opera hoc factum esse vocitabant Idolorum Sacerdotes, unde Preses pro recepto beneficio frustibus eos affligi iussit, gaudentibus perfidis Templi ministris, qui honorem suorum Deorum, studebant promouere.

Hæc alia rescribimus à lectione sexta eiusdæ officij Capuani supracitati, quæ itidem acta Sanctorum Casti, & Cassij continuare videntur.

Præ-

Præses vero iussit eos duci ad Templum Apollinis, dicens: Si non adorant Deum Apollinem, gladio interficientur. Ducti sunt autem Beatissimi Martyres ad Templum Apollinis. Venientes autem ad Templum antequam introissent, orauerunt sic: Tu Domine Deus omnipotens, qui es Trinus, & Unus, pro cuius amore ducimur ad interficiendum, fac ut hoc Templum ubi ingressi fuimus, statim cum simulacris, quæ in ipso sunt minutetur, & ad nihilum redigatur, & postquam de hoc exierimus mortali seculo Ecclesia consegetur ad gloriam, & laudem nominis tui, ut omnes, qui huc te deprecaturi ex quacumque necessitate cum oblationibus conuenient, siue pro infirmitate, siue pro ira Iudicis, siue pro remedijs peccatorum, tu exaudies, qui cum Patre, & Spiritu Sancto uiuis, & regnas Deus per omnia secula seculorum. Cum hæc dixissent, vox de Cælo sonuit, dicens: Venite Fidelissimi dispensatores, percipite Regnum, quod sitienter optastis, & omnia quæ petitis dabuntur vobis. Cum autem introissent Sancti Templum Apollinis. Cecidit Templum cum omnibus simulacris, & oppressit Præsidem, & omnes qui consenserant neci

36 . *De Cultu Antiquo, & Recenti*

Sanctorum. Sancti verò euasere illesi, & factus est in illa die magnus, & intolerabilis luctus omnibus cultoribus Idolorum, ita ut venientes gladio, interficere volebant Sanctos.

Quæ subscribo legantur in lectionario Caluenfis Ecclesiæ, circa finem officij Sanctorum Calti, & Calsij Patronorum.

Qui deinde Sinuessam missi lapidibus extra portam obruti sunt, plumbum tandem, & varia tormenta substulerunt, quibus constantissime passis ab Idolatris gladio occisi sunt.

Ex lectione verò duodecima officij Sanctorum nostrorum, quod Capuæ, ut dictum est, recitabatur habentur sequentia.

Venientes autem Fideles, tulerunt Corpora Sanctorum, & cum honore sepelierant in locis, ubi nunc præstant beneficia omnibus inuocantibus se, adiuuante Domino nostro Iesu Christo, qui est verus Deus cum Patre, & Spiritu Sancto in secula seculorum, Amen.

Concludimus igitur, quod si benè perpendantur gesta, & mors nostrorum Sanctorum Protectorum Caluensium, & aliorum Martyrum conuenientius cum illis in nomine, euidētissime patebit, esse ab eisdem diuersos, & incon-

intoucussa. fide tenendum putò, eos esse longè
diuersos, ac alios ab istis, quorum memoriam
hic excitauimus.

Restat nunc dicendum, quod Corpora San-
ctorum Casti, & Calsij prisci illi Campaniæ
Christiani susceperunt, & suum quique Popu-
lus Præsulem in propria Ciuitate sepellendum
curarunt, Sinuessani nimirum Sancti Calsij
corpus honorificè Sinuessæ sepelierunt, & Cal-
uenses illud Sancti Casti in Ecclesia suo nomi-
ne Cales dicata, deuotissimè condiderunt, quæ
quidem Ecclesia adhuc, & si dirupta in vetusta
Cales extat, licet crederem, non ità magnifi-
cam, sicut nunc apparet ab initio erectam fuis-
se, sed successiuè, vel auctam, vel reedificatam,
& in hanc, qua nunc cernitur formam reda-
ctam esse, occasione Sedis Episcopalis, quam
successores eius Episcopi in ea per multa sæcula
habuerunt, vt patet ex fixa Episcopali antiquis-
sima marmorea Sede, quæ in ea sita est, cū ima-
gine ipsius Sancti Casti primi eiusdem Ciuita-
tis, & Ecclesiæ Episcopi; federunt autem Præ-
sules Caluenses in hac sede vsque ad tempora,
quibus ex reliquijs vetustæ Cales, noua Cal-
uensis vrbs à Landone ex Longobardis gen-
tibus

tibus, ut rescribit Herchempertus *n. 40.* exedificata est, quæ ex Romanorum Colonia, ut habet Camillus Pellegrinus in Apparatu antiquitatis Capuæ *fol. 441. & 442.* post illius reedificationem tempore Ferdinandi Primi Regis Neapolitani anno 1460. ex eiusdem Regis dono, ac liberalitate trāsijt in dominium Vniuersitatis Capuæ, idēq; refert Bartolomæus Fatius, & Pontanus in *lib. 1. de bello Neap.*

Anno autem 966. scribit Iulius Cæsar Capacijs loco citato, Pandulfo Longobardorum Principe Capuā adueniente, sub Ioanne Decimo tertio Summo Pontifice, ad instantiam, & requisitionem Landoni Caietæ Ducis, & Sinuesæ Sancti Casij corpore iam capto per ipsius exercitum, & Templo quoq; S. Casti Calæ iam destructa illius corpus susceptum fuit, & Caietam ambo corpora asportanda in mandatis, militiæ Officiales habuerūt; quod audientes Caluenses, etsi dispersi, & dissipati, ac viribus infirmi eis obstiterunt, & cum tot tantoq; exercitui vim impellere nō possēt, Nicolai Mōforte dōmini Petramelariæ, strenui militis auxilio vti fuere, cuius ope vix Brachium Sancti Patroni, quod nunc in Cathedrali veneratur obtinere potuerunt Caluenses, vndē Nicolaus

laus prædictus Petramelariæ populis sibi subditis ob ratum beneficium, à Caluensibus obtinuit immunitatem, & franchitiam à Pedagijs, & alijs oneribus, quibus in eorum territorio ceteri sunt obstricti; necnon ab eam rem idem populus Petramelariæ singulis annis festiuitati Sancti Casti interuenit modo, & forma, qua supra exarauimus ad custodiendam sacram Reliquiam in præcitati facti memoriâ, cuius Immunitatis ab oneribus supradictis, & iuris custodiendi, & associandi Sacrum Diui Casti Brachium aiût Petramelarienses habere authenticum priuilegium, publico instrumento rogatum, & de eo viridis vsque ad nostra tempora viget obseruantia; videri tamen hoc priuilegium non potest, etsi pluries requisita fuerit Vniuersitas Petramelariæ, vt illud dignaretur Illustrissimo Episcopo Caluensi ostendere ad finem illud exarandi in nostra historia; vnde in suspicionem facillè inducor, illud non extare, sed tantùm ex traditione, & vetusta obseruantia, tales immunitates, & ius præscriptum nunc Populum Petramelariensem habere, ob præfatam causam.

Captis igitur SS. Sacris Corporibus per dictum

ctum Landonem, & Caietam delatis, ac per eūdem Ioannem XIII. in sub corpore Cathedralis Ecclesiæ eiusdem Ciuitatis repositis, dicitur vsque ad nostra tempora cum corpore Diui Erasmi, & aliorum Sanctorum ibi ea recolere Caietanum populum, etsi non desint, qui aiunt in progressu temporis fuisse eorundem nostrorum Protectorum Corpora, iterum à Caieta asportata, & illud Sancti Casti in Cathedrali Caluensi nunc esse repositum, illud verò Sācti Cassij Sueffæ Pometiæ reconditum: & quod Caietæ, vice Corporum Sanctorum Casti, & Cassij, requiescant Corpora Sanctorum Casti, & Secundini, qui Kalendas Iulij ab Ecclesia coluntur. Hoc autem cum aliud fundamentum non habeat, nisi meram vulgarem traditionē, ego affirmare non audeo; Scriptores enim de hac vltima translatione omnino silent, & illam scripsi talem qualem **Vulgus** vocitat.

Quod autem attinet ad acta nostrorum Sāctorum, quæ retulimus passim in hac enarratione, puto illa esse recipienda, vt sincerissima, & omni fide digna: etenim præter citatos Authores, Kalendaria, & Officia adducta, Cardinali Cœsar Baronius vir huiusmodi eruditionibus

SS. MM. Casti, & Cassij Episcoporum. 41

bus clarissimus, qui Annalia vniuersæ Ecclesiæ à Christo nato scripsit tam elegantissimè, atque eruditissimè, vt nihil est, quod in eis desiderari possit, testatur in annotationibus ad Romanum Martyrologium sub die prima Iulij lit. E. circa finem, penès se habere acta nostrorum Sanctorum Casti, & Cassij, his verbis: *Habemus acta eorundem Martyrum incerto Authore, quæ accepimus ab Ecclesia Caietanæ: est illorum exordium, Postquàm Beatissimi, 99. c. sermonem de eisdem, cuius est exordium. Hodie solennitatem, 99. c. qui quidem sermo existimo esse isdem, qui antiquitus recitabatur in Capuana Ecclesia in nostrorum Sanctorum officio, sub die 22. Maij diuisus in tribus lectionibus, relatis à Michaeli Monaco in Sanctuario Capuano fol. 504. quæ ipse ait, leguntur in Breuiario Capuano, quod in Arca Capitulari asseruatur, & habent idem initium, incipiunt enim ex eisdem verbis, sicut incipit citatus sermo à Baronio, nimirum, *Hodierna die solennitatem, 99. c. & videntur esse eadem lectiones, quæ sunt quoque in Kalendario, & officio Caluensì à me similiter citato, licet in paucis diuersæ, continent etenim aliqua parti-**

H

cula-

142. *De Cultu Antiquo, & Recenti*

cularia circa vitam, & passionem Sanctorum Protectorum Casti, & Calsij, quæ defunt in præcitatis lectionibus officij Capuani, in inijs verò omnino conueniunt. Adæa verò, quæ Baronius dicit penes se habere, non est dubiū, quod ad verbum cōueniunt in inijs cum lectionibus sequentibus, ne darvin officio Capuano, verum etiam Caluensi, quæ tamen licet inter se vsque ad verbum vnum non discordent, sunt tamen pauca addita in lectionibus Caluensis Kalendarij, seu officij, ex quibus tamen simul iunctis videtur prosequi, seu reintegrari Sanctorum Passionis historia, vt videre est in ipso Compendio nuper à me allato, & à lectionibus vtriusq; officij simul iunctis compilato; habent ergò & acta citata à Baronio, & lectiones tum Caluensis, tum Capuani officij, idem initium, nempe *Postquā Beatissimi Martyres, &c.* Ergo nefas non est dicere, quod sint eadem, & quod in corpore præfatorum actorum reperiatur, idem quod extat in dictis lectionibus vtriusque Breviarij. Tanto magis hoc mihi persiladeo, quod lectiones memoratorum Breviariorum exaratae videntur in pluribus antiquissimis Kalendarijs diuersarum Eccle-

Ecclesiarum Ciuitatis Capuanæ, vt habet idem Michael Monachus, & etiam in Kalendario Caluensi, & in quodam Codice Ecclesiasticorum Rituum Caietanæ Ecclesiæ, à qua Baronius accepit acta, quæ ipse meminit, & cum contineant verissimam nostrorum Sanctorum Passionis historiam, vsu recepta fuerunt à prædictis Ecclesijs, & adaptata à priscis illis Episcopis, & Sanctis Præbiteris ad vsum lectionum, quæ recitari solent in Diuinis Officijs peragendis, sacrisque Horis Canonicis.

Nec affirmare dubitarem præfata acta fuisse eadem, quæ ex Petri Diaconi testimonio Bibliotecarij Cassinensis in *lib. de viris Illustribus Cassinensibus cap. 32. fol. mibi 79.* scripsit Venerabilis Gregorij Terracinæ Episcopus; sic enim habet Petrus Diaconus loco citato: *Gregorius Terracinensis, Paruulus & ipse in Cassio oblatus, memoria tenax, ingenio vtiuax, tanta fuit grauitatis, suauitatis, & eloquentiæ, ut à nonnullis columna diceretur Ecclesiæ.* Scripsit Passionem Sanctorum Casti, & Cassij, &c. Et post pauca subiunxit: *Cantus Sanctorum (Casti, & Cassi), & Hymnus eorum quodque scripsit.* Idem testatur Author annotationum

num in dictum librum his verbis: *Acta Sanctorum Casti, & Cassij, qui Episcopi habentur, & coluntur à Soranis, scripta fuisse à nostro Gregorio, dum Monasticum habitum gerebat, testatur Cardinalis Baronius in Martyrologio Romano ad diem primam Iulij.*

Nomen verò, Sanctorum nostrorum Protectorum adeò obscurum non est, ut vetustate, & antiquitate penitus sit deletum, & in oblivionis tenebras omninò reperiatur per Scriptores repositum; nam adhuc nostris temporibus legitur apud recentiores Scriptores. Ferdinandus enim Vghellius in *Sacra Italia tom. 6. fol. 342.* eos meminit, & loquendo de fide, quam Sanctus Priscus Diui Petri Apostoli, immò Domini nostri Iesu Christi discipulus. Caput plantavit, sic scribit: *Semèl plantatam Fidem, in persecutionum rabie, suo labore, suo sanguine, constabilierunt Marcellus, Emilius, Saturninus, Castus, & Cassius, & alij, &c.* & Philippus Ferrarius in Catalogo Sanctorum, qui non extant in Romano Martyrologio de eis sic habet. *Die vigesima secunda Maij Sanctorum Episcoporum, & Martyrum Casti, & Cassij, & inter ceteros insignis Iuris Consul-*

tus

teus Neapolitanus Blasius Altimarus, nobilitate, & generis antiquitate conspicuus, de Adimari enim Florentina nobili familia originarius est, ut per plura authentica documenta indicant, doctrina, & pietate in hac nostra Civitate notus ad præsens, de nostris Sanctis agit in suo erudito, & laborioso opere, quod præ manibus habet, & in lucem quàm primum ætrusca lingua dabit sub titulo: *Le Glorie, & vero Felicità del Regno di Napoli*; Quod quidem opus futurum spero, ne dum piæ fidelium curiositati gratum, verum, & uniuerso nostro Neapolitano Regno profiguum, ac singulis eius Ciuitatibus, & oppidis singulare præbebit ornamentum, & decus: In illo. n. opere præter memoriam, & acta Sanctorum, qui in peculiari loco Regni orti sunt, in lucem etiam prodiet omnium virorum notitia, qui Neapoli, & in toto Regno illustres fuerunt, tum scientijs, tum dignitatibus Ecclesiasticis, & Forensibus, tum etiam militaribus armis strenui; de eis etenim adamussim, & sigillatim aget in pluribus distinctis voluminibus. Qui quidem eruditissimus labor, Authoris pietatem, eruditionem, ac suorum operum legalium iam impressorum

do-

doctrinam, & excellentiam solidabit, confirmabitque, ad Dei, & nostri Regni gloriam, & honorem.

Quod autem ad Cultum Sanctorum Casti, & Cassij pertinet, manifestum, ac patens est ex dictis, quod antiquissimus, & recens est. Antiquissimus quidem; nā nedum Cales, & Soræ, ubi tanquam Patroni venerabantur priscis illis temporibus vigeat, verum etiam in tota Campania Felici, immò in Capuana Ecclesia cultum eorum, legimus fuisse principaliorem, etenim in multis, plerisque Calendarijs diuersarum Ecclesiarum, notatur festiuitas Sanctorum Casti, & Cassij sub die vigesima secunda Maij, & eorum officium recitabatur cum duodecim lectionibus, vt in illo tempore fieri solebat in principalioribus festiuitatibus. Quæ omnia videri possunt apud præfatum Michaelem Monaco in suo Sanctuario Capuano. Recens autem est ipsemet nostrorum Sanctorum Cultus in Capuano territorio, nam Paulus Regius Vici æquensis Episcopus, vir in hoc rerum genere eruditissimus in *Vitis Sanctorum Regni Neapolitani* par. 2. fol. 944. scribit, Capuæ esse celebrem memoriam Sanctorum Casti, & Cas-

Cassij Christi Domini Martyrum, & de eis quoque meminit. 1. *parte suorum operum in Catalogo lit. C.*

Antiqua igitur, & recens est memoria, & cultus pariter nostrorum Sanctorum Casti, & Cassij; quamobrem merito ab Illustrissimo, & Reuerendissimo Domino D. Vincentio de Sylua hodierno Episcopo Caluensi, feruentiori modo excita est eorum veneratio, tum in populo Ciuitatis, tum Diocesis; ita nimirum, ut cultum, quem ea immemorabili, & continenti traditione à priscis Caluensibus Ciuibus recentiores didicerunt præstare Diuis Patronis, continuata pietate, ac perenni obseruantia custodirent, & ad posteros suo exemplo transmitterent. Hinc præter festiuitatem, quam solemnius Caluenses soliti sunt ex æuo quolibet anno in eorum honorem, die vigesima secunda Maij celebrare iussit Illustrissimus, & Reuerendissimus Dominus Episcopus præfatus, ut ne dum RR. Canonici Cathedralis Ecclesiæ, verum & totus Clerus Diocesanus in Missis, & Officijs tanquam de Patromis per annum agerēt de nostris Sanctis commemorationem, cum tamen Breuiarij, & Missalis

salis Romani rubricæ exigunt ad hoc, vt quam assidue fieri possit, eorum Patrocinium imploretur, ac vt Tutelares, & præsentissimi Patroni venerentur in posterum, sicut antiquitus fiebat. Quodque cum audisset zelantissimus Pastor, à nonnullis è Clero Caluensi intermitteri, peculiaribus sanctionibus in Diocesana synodo iussit fore reassumendum; vt videre est in Constitutionibus synodalibus iam impressis, nimirum anni 1681. in decreto cuius initium est. *In Missis celebrandis &c. & anni 1682. Decreto XI. titulo cum Sanctorum, &c.* & tandem in synodo anni 1680. sessione 2. cap. 1. præcepit diem festum Sancti Casti Episcopi, & Martyris principalis Patroni Tutelaris, celebrari cum omni solemnitate, eademque suæ festiuitatis die Populum Ciuitatis, & Diocesenum ab operibus seruilibus abstinere voluit; ac Missæ sacrificio interesse ordinauit, sicut in alijs solemnitatibus Dominicis, & festiuis Ecclesiæ Vniuersalis diebus.

Quod si quis dubitaret an legitime, & iuris ordine seruato, prædicta fieri possint, & in futurum continuari debeant, stante quod de prædictis Sanctis non apparet Canonizatio, neque

cx-

expressa Sanctæ Sedis Apostolicæ facultas, inferius manifestè eius hesitationem tollam. Dicat igitur scrupulosus, prædicta præcipi propria autoritate ab Episcopo non posse, sed obtinendam esse facultatem Sæctæ Sedis Apostolicæ, cum in his limitata sit ei facultas; eo fortius, quod aduersari videntur decreto Sacre Congregationis Rituum in principio Breuiarij Romani impresso, quod sic se habet. *De Sanctis Episcopis locorum, Martyribus, Ciuibus, & alijs festis, de quibus in Kalendario Romano, seu rubricis Breuiarij nihil habetur, &c. nihil constituatur propria autoritate, sed omninò consulatur Sacra Rituum Congregatio.*

Insuper aduersantur quoque alio decreto dictæ Sacre Congregationis emanato sub die 23. Martij 1630. & ab Urbano VIII. approbato, relato per P. Bartolomeum Gauantum in Rubric. Breuiarij *sect. 3. cap. 12.* nimirum, *quod non possumus eligi in locorum Patronos, nisi hi Sancti, quos veneratur Ecclesia vniuersalis;* Et ideo cum prædicti SS. Castus, & Cassius venerentur tantummodò in Ciuitate Caluensi, eiusque Diocesi, ac in alijs paucis Campaniæ locis, & non in Vniuersali Ecclesia dubitari

42 *De Cultu Antiquo, & Recenti*

potest, si, vel nē cultus prædictus eis à Caluensibus præstitus, & de recenti restitutus sit legitimus, & iuris dispositioni conformis.

Ego tamen rem istam cum aliquibus Theologis Sacrorum Rituum eruditis, benè perpensi, & cum ipsis concludendum putavi. Decreta illa, non habere locum in cultu, & veneratione Sanctorum Casti, & Cassij, de quibus licet non habeamus expressam Canonizationē, & electionem in Patronos Caluenses, tamen quia ab immemorabili tempore, non modo ante prædicta decreta, sed ab initio nascentis Ecclesiæ, eorum Cultus viguit in Campania, in qua semper actum est de eis officium, cum Missa, & non est memoria hominis in contrarium, quæ nobis præferat SS. Castum, & Cassium aliquo antiquo tempore non fuisse veneratos tanquam Patronos; hinc cum eorū Cultus non fuerit interuersus, neque abolitus à Pontifice Maximo, videtur intercessisse præsumptam facultatem. Præterquam quod Cultus recens nostrorum Sanctorum non est de nouo introductus, neque eis nouus Patronorum titulus datus, sed tantum in Officio, & missa restitutus est eis honor altioris ritus, sicut anti-

antiquitus habebant, & nunc congruebat iuxta Rubricas Missalis, & Breuiarij Romani, qui quidem ritus secundum partem videbatur per Clerum Caluſsem Sac. Rituum inexpertum intermissus: itaque contrauentum non est primo adducto decreto, nam de Cultu debito Patronis, aperte agunt Rubricæ, quas ego superius adduxi: præscribitur enim in prædicto decreto ne inconsulta S. Cõgregatione de Sanctis Episcopis locorum aliquid constituatur, de quibus in Calendario Romano, vel rubricis Breuiarij nihil habetur. Sed de Patronis habetur Rubrica in Breuiario Romano præscribens Ritu in Officijs, & Missis eorum. Ergo prædicto decreto contrauentum non est, cum iuxta Rubricas nostris Sanctis est restitutus honor altioris ritus eis debitus tanquam Patronis. Nec factum est contra secundum decretum, nam illud fuit emanatum pro futuris electionibus nouorum Patronorum tantum, quod clarè patet ex verbis ipsis decreti nimirum: *In electionibus Patronorum mandauit infra scripta in posterum seruari debere, & circa finem habentur hæc alia verba: Tertio, quod cause electionis nouorum Patronorum debeant*

44 De Cultu Antiquo; & Recenti:

in Sacra Congregatione deduci: ex quibus patet, quod lex ex sui natura ad futura dirigitur, & non extenditur ad præterita, ex text. in l. leges, & Constitutiones VII. Cod. de legibus; quod sic se habet: Leges, & Constitutiones futuris certum est dare forma negotijs; non ad facta præterita reuocari; nisi nominatim, & de præterito tempore, & adhuc pendentibus negotijs cautum sit. Vbi Baldus, Natura legis est disponere de futuro, non de præterito; ac proinde cum Sancti Castus, & Casius tanquam Patroni venerati fuerint ante prædicta decreta, nedum Cales, & Soræ verum, & in alijs Campaniæ locis; nec eis de nouo Patroni titulus sit attributus, etsi ob imperitiam Sac. Rituum aliqui de Clero Caluēsi per aliquot annos debitū altioris ritus honorem eis in Officio, & Missa nō præstauerint, nihil de nouo videtur esse constitutum in prædictis Synodalibus Constitutionibus, sed tantum congruens, & priscus cultus, Sanctis est meritò restitutus; ac per consequens nihil contra prædicta decreta actum est, cum omnia iuxta Ritum, & Rubricas Breuiarij, & Missalis Romani per Illustrissimum, & Reuerendissimum Dominum Episcopum sint præ-

præscripta, & ordinata. Non ergo opus fuit, nec interest denuò ad Sacram Rituum Congregationem pro noua facultate in præmissis obtinenda recurrere, sed licitè, & absque scrupulo continuari potest Cultus, & Ritus præscriptus tum in Officijs, tum in Missis nostrorum Sanctorum, iuxta Synodales Constitutiones emanatas in Ecclesia Caluensi. Fauet huic Conclusioni, Constitutio Urbani VIII. Summi Pontificis, incipiens: *Sancta, & Cælestis Hierusalem, &c.* & altera Gregorij XIII. incipiens: *Emendato Calendario, &c. in Rubrica prima: Breuiarij, &c.*

Hæc ex plurimis authenticis monumentis omni, qua potui, breuitate scripsisse, sufficiat, vt Cultum tum Antiquum, tum Recentem nostrorum Sanctorum Casti, & Casij indicem, & legentium animos ad eorum inuocationem inuitarem, ac ad venerationem allicerem; maiora, pluraq; si Deus dederit scripturus in eorundem Vita, quam in lucem cum primū prodiet. Vos igitur SS. Præsules, & Christi Domini Martyres gloriosi, è Cælo exiguas hæc meas elucubrationes benignè fuscipite, præcibusque vestris Deum rogate, vt meam

46 De Cultu Antiquo, & Recenti

vitam inter varias mundi huius procellas ad æternum gloriæ portum dirigat, & Illustrissimum, ac Reuerendissimum Dominum hodiernum Episcopum Caluensem, eiusque Populum, ab omni periculo mentis, & corporis mecum incolumes vestra protectione custodire dignemini. Amen.

In calce huius opusculi, placuit mihi Lectoris curiositatem exhaustire, nimirum occasione ei palam facere, cùm ego qui Afragolæ in Neapolitana Diocesi sum ortus, & Neapoli ab infantia educatus intèr plures, variasque meas quotidianas occupationes, de Sanctis Casto, & Cassio, qui in Caluensi Ciuitate coluntur, & non potius de aliquo Sãcto Neapolitano scribere voluerim: & qua occasione Illustrissimũ, & Reuerendiss. Dom. meum D. Vincentium de Sylua Episcopum Caluensem cognouerim, & meruerim eius patrocinium obtinere, ac ab ipso tot mihi collatos honores recipere. Scias mi Lector, quod de anno 1678. vacauit quoddam simplex beneficium sub Titulo S. Francisci de Assisijs in Altari maiori Cathedralis Ecclesiæ Caluensis erectum, de iure patronatus familiæ de Granato dictæ Terræ Afragolæ, quod

quod mihi à prædictis Compatronis fuit col-
latum, sed cum magna lis in expeditione Bul-
larum, & eiusdem possessione orta esset inter
me, & alium prætensorem, post multa acta tùm
in Curia Caluensi, tùm Romæ apud Sanctam
Sedem Apostolicam, demum prædictus Illu-
striss. Dominus Episcopus Caluensis iustitiæ
complementum, quod antea à prædecessore
suo habere non potui, gratiosissimè mihi fecit
per causæ expeditionem, & diffinitiuam sen-
tentiam, ac Bullas opportunas benignissimè
mihi expediuit sub die vigesima quarta men-
sis Aprilis anni 1681. & pacificè dicti simplicis
beneficij possessionem accepi die 25. dicti me-
sis, & anni. Ob igitur speciales fauores, & sin-
gulares gratias, quas humanissimè præfatus
Illustriss. Dominus mihi in hac occasione est
elargitus, ego meam ei exiguam seruitutem ad-
dicaui, quam gratanter ipse accepit, & sub suo
patrocinio dignatus est me recipere, ac pluri-
bus honoribus contra meritum afficere; optas
autem zelantissimus Præsul vt sibi aliqua da-
retur notitia de actis, & identitate Sanctorum
Casti, & Calsij sui Episcopatus Patronorum,
quam è Caluensi Clero habere nō potuit, præ-
cepit

cepit mihi ut hanc prouinciam susciperem, ac
 investigarem Scriptores antiquos, qui de ipsis
 agerent: volens igitur meo Præsuli obtempe-
 rare, grauissimum onus super meos humeros
 imposui, quod tandem si ut debui exhaustui
 tu vide Lector. Vnum tantum te volo admo-
 nitum, quod in rebus istis, quas elucubraui de
 Sanctis Casto, & Cassio non aliam fidem, tu
 velis habere, nisi quæ Scriptoribus, traditioni-
 bus, & similibus à me adductis monumentis
 præstari solet: etenim nullam Ecclesiæ specia-
 lem approbationem habent; ideoq; tum in his,
 quæ in præsentis Opusculo exaravi, tum in alijs
 meis rebus, Sanctæ Matris Ecclesiæ Catholicæ
 Romanæ correctioni, emendationi, & iudicio
 me tanquam verum Catholicum, & fidelem
 Christianæ fidei Sacerdotem subscribo, subij-
 cio, & submitto.

F I N I S.

I N-

I N D E X A U T H O R V M,
& Librorum, ex quibus depromptum est hoc
opusculum, vel qui in eo referuntur.

Ado:
Beda:

Breuiarium Romanum.

Breuiarium, seu Kalendarium Capuanæ Ecclesiæ.

Breuiarium, seu Kalendarium Caluensæ Ecclesiæ.

Breuiarium, seu Kalendarium Caietanæ Ecclesiæ.

Bartholomæus Fatius.

Bartholomæus Gauantus.

Blasius Altimarus.

Camillus Pellegrinus.

Cæsar Cardinalis Baronius.

S. Cyprianus Martyr.

Ferdinandus Vghellius.

Gregorius Terracinensis Episcopus.

Herchempertus.

Ioannes Antonius Sutamonte.

Iulius Cæsar Capacius.

Libri existentes in Archiuio Caluensi.

Michael Monaco.

Paulus Regius.

Petrus Diaconus Cassinensis.

Philippus Ferrarius.

Polidorus Virgilius.

Pontanus.

Romanum Martyrologium.

Vsuarius.

K

I N-

INDEX

RERVM NOTABILIVM,

quæ in præfenti Opusculo
continentur.

A

Acta SS. Casti, & Cassij scripsit Gregorius
Terracinensis Episcopus, *fol. 11. 43. & 12.*
sequenti. penès se testatur habere Cardina-
lis Baronius, *fol. 41.* conseruabantur in Ca-
ietana Ecclesia, *ibidem.* conueniunt cum le-
ctionibus Breuiarij Capuani, & Caluenss,
fol. 42.

Antiqua Cathedralis Caluenss insignita titu-
lo Sancti Casti, *fol. 2. & 10.*

Aquabibensis Ciuitas posita erat in Campa-
nia, *fol. 29.*

Archiuuium tùm Curia, tùm Canonicorum
Caluensium dissipatum, *fol. 7.*

B

Blasius Altimarus scribit de SS. Casto, &
Cassio, *fol. 45.* eius generis nobilitas, ac
doctrina commendatur, *ibidem.*

Caluum

NOTABILIVM:

Caluani Civitas antiquitus, Calos dice-

batur, fol. 1. erat insignis Colonia Ro-

manorum, *ibidem.* 9 fol. 14. erat populo

numerosa, fol. 15. pluries passa est. exitium,

fol. 18. fuit reedificata nouissimè à Lando-

ne Longobardorum Principe, fol. 37. reci-

pit fidem à Diuo Petro Apostolo, fol. 2. 9

16. habet Protectores SS. Castum, & Cal-

sium, fol. 2. 7. 9 sequentibus. transijt in do-

minium Vniuersitatis Capuæ, fol. 38.

Caluenses dissipati, fol. 18. 9 21.

Capuæ celebris memoria antiquitus fuit SS.

Casti, & Calsij, fol. 25. 31. 9 46.

SS. Castus, & Calsius Protectores Caluensis

Ciuitatis, fol. 2. 9 7. eorum festiuitas sem-

per fuit celebrata cum solemnitate, fol. 2. 9

9. in die eorumdem festiuo celebratur Sy-

nodus Dioecesanus Caluensis, fol. 3. ipsorū

imagines Episcopali more indutæ videntur

Soræ, fol. 4. venerabantur tanquam Patro-

ni in Ciuitate Soræ, fol. 6. 9 30. fuerunt

Episcopi, fol. 11. 9 sequentibus. in Aquabi-

INDEX RERUM

benſi Ciuitate capiuntur ab Idolatris, *f. 33.*
à Præſide increpantur, & intrepidè ei re-
ſpondent, in ignem mittuntur, & Meſſali-
no cocto humen obtinent, *ibidem.* fruſtibus
affliguntur, *f. 34.* ad Templum Apollinis
ducuntur, *fol. 35.* orant ad Dominum, &
eorum præcibus Templum Idolorum ruit,
ibidem. Sinueſſam aſportati plûbum, ac alia
tormenta patiuntur, & extra eius portam la-
pidantur, demum gladio occiduntur, *f. 36.*
ſepeliuntur honorificè, *ibidem.*

S. Caſtus fuit primus Præſul Cales, *fol. 1. 10. et*
ſequentibus. probatur rationibus, *fol. 17. &*
ſequentibus. diuerſus eſt, ac alter ab alijs Sã-
ctis, qui hoc nomine nuncupantur in Ro-
mano Martyrologio, *fol. 23. & ſequentibus.*
paſſus eſt in Aquabibenſi Ciuitate, & Si-
nueſſæ martyrium conſumauit, *fol. 13. &*
36. ſub Nerone Imperatore, *fol. 27.* eſt Pa-
tronus principalis Caluenſis, *fol. 2. 7. & 8.*
eius brachium veneratur in Cathedrali Cal-
uenſi, *fol. 2. & 15.* eius imago in altari ma-
iori dictæ Cathedralis, *fol. 15.* vetus Tem-
plum, & Cathedralis eius nomine inſigni-
ta *fol. 2. & 10.*

Cor-

NOTABILIVM.

Corpora Sanctorum Casti, & Cassij honorifice
sepeliuntur, *fol. 36. et seq. è Sinuessis, & Ca-*
les Caietam asportantur, fol. 38. collocan-
tur in subcorpore S. Erasmi, fol. 40. dicitur
fuisse à Caieta iterum asportata in Cathe-
dralem Caluensem, & Sinuessanam. ibidem.
Cultus SS. Casti, & Cassij antiquus Capuæ,
fol. 25. et 31. item Cales, fol. 5. et 13. item
Sore, ibidem. eis legitimè restitutus cum
honore altioris ritus ab Illustrissimo Dom.
D. Vincentio de Sylua, fol. 5. 47. et seq.

F

Fabij Maranta Episcopi Caluësis libri Vi-
sitationis Diocesis continent monumē-
ta plura de SS. Casto, & Cassio, *fol. 7. et se-*
quentibus. item fol. 14.

Ferdinandus Primus Rex Neapolis donat do-
minium Ciuitatis Caluensis Vniuersitati
Capuæ, *fol. 38.*

I

Ianuarius Philamarinus Episcopus Calu-
sis benè affectus nostro Hispano Regi. *f. 20.*
eius Palatium Episcopale à populo seditio-
so inuaditur. *ibidem.*

Ioannes XIII. Summus Pontifex Corpora SS.

Ca-

INDEX RERVM

Casti, & Calsij Caietæ in Cathedrali collo-
cat, fol. 40.

L

Landonus ex Longobardis gentibus ex
reliquijs vetustæ Calæ novum Caldum
reedificat, fol. 37.

M

Memoria SS. Casti, & Calsij ferventius
excitata ab Illustrissimo Dom. D. Vin-
centio de Sylva Episcopo Caluensi, f. 47.

Mesſalinus Campaniæ Præfectus, fol. 13. &
33. cæcus factus, f. 34. à SS. Casto, & Calsio
lumen recipit, *ibidem*. eos fructibus, & alijs
martyrij generibus affligit, *ibidem*. sub di-
ruto templo moritur. fol. 35.

Monumenta antiqua Ecclesiæ Caluensis de-
perdita, fol. 7. 19. et 20.

N

Nicolaus Monforte strenuus miles, Pe-
tremelariæ dominus Brachium Sancti
Casti recuperat. fol. 39. ob id populo Petre-
melariæ immunitatem à Pedagijs obtinet
à Caluensibus, *ibidem*.

Offi-

NOTABILIUM.

Officium duplex antiquitus recitabatur in Ecclesia Caluensi in die SS. Casti, & Cassij, fol. 5. ritus altioris classis restitutus diebus Sanctis in die festiuo eorum, fol. 5. & sequenti.

P

Pandulfus Longobardorum Princeps Capuam adiit, fol. 38.

D. Petrus Apostolus Calas transijt, fol. 16. fidem Caluensibus euangelizauit, fol. 1. et 16.

S. Castus Calas Pastorem posuit, *ibidem*.

Petræmelariæ populus concurret ad celebrandam festiuitatem S. Casti, fol. 3. immunis est à Pedagijs in territorio Caluensi, fol. 39.

S

Sora Ciuitas tenet Protectores SS. Casti, & Cassium, fol. 3. et 6. celebrabat eorum festiuitatem cum sollemnitate, fol. 4. liberatur ab insidijs inimicorum Protectione Sanctorum Casti, & Cassij, fol. 5. in eius arce est Templum dicuntur dictis Sanctis. *ibidem*.

Sinuessa Ciuitati præfuit S. Cassius, fol. 10. & 13. *ibidem* martyrio coronati sunt S. Castus, & Cassius, fol. 13. item S. Castus, & Secundinus, fol. 23.

Si-

INDEX RERVM.

Sinuessa differt à Sueſſana Ciuitate, fol. 29. erat
poſita vbi nunc eſt Caſtrum Montis Dra-
gonis, fol. 26. & 29.

Sueſſæ Pometiæ non fuerunt Epiſcopi SS. Ca-
ſtus, & Caſſius Patroni Caluenſis, fol. 28.

Synodus Caluenſis Eccleſiæ celebratur in die
S. Caſti, fol. 3.

Templum Vetus in dirupta Cales inſigni-
tum titulo S. Caſti, fol. 2. & 10.

Templum Apollinis corrui otationibus San-
ctorum Caſti, & Caſſij, fol. 35.

Typis inuentio, fol. 20.

V
D. Vincentius de Sylua Epicoꝑus Caluē-
ſis. Commendatur eius nobilitas,
doctrina, & zelus, in *litera dedicatoria*. re-
ſtituit priſcum Cultum SS. Caſto, & Caſſio,
fol. 5. 47. & ſequentibus.

FINIS.

BB 2 38

Consiglio